

Ба Шурои диссертациони
6D.KOA-013 назди Донишгоҳи
давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати
Тоҷикистон (735700, ш. Хуҷанд,
мкр. 17, бинои 1)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзун «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоию иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ

Аз матни автореферати диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович чунин бармеояд, ки он ба яке аз масъалаҳои муҳим ва мубрами иқтисодиёти минтақавӣ – ташаккул, арзёбӣ, истифода ва вусъатдиҳии иқтидори андозии минтақа ҳамчун яке аз омилҳои муҳими рушди иҷтимоию иқтисодӣ бахшида шудааст.

Мубрамияти таҳқиқот, пеш аз ҳама, аз нақши афзояндаи захираҳои молиявӣ ва даромадҳои андозӣ дар таъмини устувории молиявии минтақаҳо, баланд бардоштани имкониятҳои буҷетӣ, рушди инфрасохтор, дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ ва фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди иқтисодӣ бармеояд. Муаллиф дуруст қайд кардааст, ки самаранокии истифодаи иқтидори андозӣ аз сатҳу сифати маъмурикунонии андоз, вазъи иқтисодии минтақа, фаъолияти сармоягузорӣ, сатҳи соҳибкорӣ, рақамикунонӣ ва як қатор омилҳои дигар вобастагии мустақим дорад.

Яке аз ҷиҳатҳои муҳими кори диссертатсионӣ кӯшиши муаллиф ҷиҳати ба низом даровардани равишҳои назариявӣ ва методии таҳқиқи мафҳуми «иқтидори андозии минтақа» мебошад. Дар таҳқиқот мафҳуми мазкур аз мавқеи муносибатҳои иқтисодии минтақа ва имкониятҳои ташаккули даромадҳои буҷетӣ баррасӣ гардида, таърифи муаллиф пешниҳод шудааст.

Ҷиҳати дигари мусбати таҳқиқот таҳлили васеи вазъи иқтидори андозии вилояти Суғд мебошад. Муаллиф бо истифода аз маълумоти омӯрӣ ва маълумоти мақомоти дахлдор динамикаи воридоти андоз, қарзи андоз, шумораи андозсупорандагони фаъолияткунанда ва дигар нишондиҳандаҳоро таҳлил намуда, фарқияти иқтидори андозии шаҳру ноҳияҳои вилоятро муайян кардааст. Аз ҷумла, тибқи ҳисобҳои муаллиф, сатҳи истифодаи иқтидори андозии вилояти Суғд дар солҳои таҳлилшуда дар доираи тақрибан аз 60 то 72 фоиз қарор доштааст.

Қобили таваҷҷуҳ аст, ки дар таҳқиқот шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд аз рӯйи сатҳи рушди иқтисодии андозӣ гурӯҳбандӣ шудаанд. Чунин равиш имконият медиҳад, ки хусусиятҳои минтақавӣ ба инобат гирифта шуда, барои ҳудудҳои дорой сатҳи гуногуни иқтисодии андозӣ тадбирҳои нисбатан мақсаднок пешниҳод карда шаванд.

Муаллиф инчунин ба масъалаи қарзи андозӣ таваҷҷуҳи зарурӣ зоҳир намуда, вазъи онро дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд таҳлил кардааст. Тибқи натиҷаҳои таҳқиқот, дар маҷмӯъ бақияи қарзи андозии минтақа дар соли 2024 нисбат ба соли 2019 коҳиш ёфтааст, ҳарчанд дар як қатор шаҳру ноҳияҳо сатҳи қарзи андозӣ ҳанӯз назаррас боқӣ мемонад.

Ҷиҳати муҳими дигари таҳқиқот пешниҳоди самтҳои мушаххаси васеъ намудани иқтисодии андозии минтақа мебошад. Аз ҷумла, муаллиф афзоиши сармоягузорӣ, зиёд намудани шумораи андозсупорандагонӣ воқеан фаъолияткунанда, рушди инфрасохтори истеҳсоли, тақмили ҷамъоварии андозҳо, рақамикунонии хизматрасониҳои андозӣ, танзими қарзи андозӣ ва баланд бардоштани маърифати андозии аҳолиро аз самтҳои асосӣ медонад.

Ҷиҳати мусбати дигар истифодаи усулҳои иқтисодӣ-математикӣ дар таҳқиқот мебошад. Муаллиф барои пешгӯии иқтисодии андозии вилояти Суғд усули регрессияи хаттӣ ва усули арзёбии МММ-ро истифода бурда, барои солҳои 2026–2030 нишондиҳандаҳои пешбинишавандаи иқтисодии андозиро пешниҳод намудааст.

Аз ин нуқтаи назари рушди бахши воқеии иқтисодиёт, яке аз ҷиҳатҳои мусбати қариб мазкур дар он ҷода меёбад, ки муаллиф иқтисодии андозиро на ҳамчун нишондиҳандаи танҳо фискалӣ, балки дар робита бо омилҳои васеи иҷтимоӣ иқтисодии минтақа баррасӣ менамояд. Дар таҳқиқот сармоягузорӣ, истеҳсолот, соҳибдорӣ, захираҳо, рақамикунонӣ ва фаъолияти инноватсионӣ ҳамчун омилҳои таъсиррасон ба иқтисодии андозӣ муайян карда шудаанд.

Бо вучуди арзиши назариявӣ ва амалии таҳқиқот, ба назари мо, як қатор масъалаҳо мавҷуданд, ки метавонанд дар таҳқиқоти минбаъдаи муаллиф мавриди тақвим қарор гиранд.

Якум, дар баъзе ҳолатҳо робитаи байни афзоиши иқтисодии андозӣ ва нишондиҳандаҳои алоҳидаи рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақа бештар хусусияти тавсифӣ доранд. Ба андешаи мо, истифодаи моделҳои мукамалтари эконометрикӣ барои муайян намудани дараҷаи таъсири ҳар як омилҳои алоҳида ба иқтисодии андозӣ имконият медиҳад, ки ҳулосаҳои сабабӣ натиҷавӣ дақиқтар гарданд.

Дуюм, ҳангоми арзёбии иқтисодии андозии минтақа масъалаи таъсири сарбории андоз ба фаъолияти истеҳсоли ва сармоягузорию субъектҳои хоҷагидор метавонад амиқтар мавриди таҳлил қарор гирад. Зеро афзоиши

воридоти андозӣ бояд на танҳо аз ҳисоби баланд бардоштани ҷамъоварии андоз, балки пеш аз ҳама аз ҳисоби рушди устувори манбаи андоз, истехсолот ва фаъолияти соҳибкорӣ таъмин карда шавад.

Сеюм, дар шароити рақамикунонии иқтисодиёт масъалаи истифодаи технологияҳои рақамӣ барои муайян намудани манбаҳои нави андозбандӣ ва баланд бардоштани шаффофияти муносибатҳои андозӣ аҳамияти рӯзафзун пайдо мекунад. Дар кори диссертатсионӣ ин самт мавриди баррасӣ қарор гирифтааст, вале ба назари мо, таҳлили механизмҳои мушаххаси ҳамгирии иттилоотии мақомоти давлатӣ бо субъектҳои хоҷагидор метавонад самаранокии тавсияҳои амалиро боз ҳам баланд бардорад.

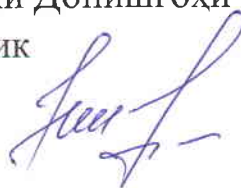
Мулоҳизаҳои мазкур хусусияти тавсиявӣ дошта, ба арзиши умумии таҳқиқоти диссертатсионӣ таъсири манфӣ намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамovich дар мавзӯи «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» таҳқиқоти анҷомёфтаи илмӣ ба ҳисоб меравад.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, ба чунин хулоса омадан мумкин аст, ки диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамovich «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» ба талаботи барои корҳои диссертатсионӣ пешниҳодшаванда ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ мебошад.

Муқарриз:

мудирӣ кафедраи иқтисоди муҳандисӣ ва
менечменти Донишкадаи политехникии Донишгоҳи
техникии Тоҷикистон ба номи академик
М.С. Осимӣ дар шаҳри Хучанд,
номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент



Аминҷонова М.М.

Имзои мудирӣ кафедраи иқтисоди муҳандисӣ ва
менечмент, н.и.и., дотсент Аминҷонова М.М. ро тасдиқ менамоям:
Сардори раёсати кадрҳо, коргузори ва назорати иҷроии
ДПДТТХ ба номи акад. М.С. Осимӣ



Юсупова М.Ш.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Хучанд, хиёбони Исмоили Сомонӣ, 226. Телефон: Тел: +992 (34226) 6-04-54, E-mail: info@polytech.tj

«29» 08 соли 2026